

Criminal Procedural Code and other legal acts changes and additions for the effective implementation of criminal proceedings on the basis of agreements are grounded.

Key words: *investigator, preliminary investigation, procedural decisions, resolution, agreement, gaps, conflict.*

Стаття надійшла 29 липня 2013 р.

УДК 343.85

Л. Ф. Гула

ОЗНАКИ ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИХ ГРУП: ОБ'ЄКТИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОГО ВТРУЧАННЯ

Надається характеристика організованих злочинних груп та їх ознак, які потрапляють під оперативно-розшуковий вплив.

Ключові слова: *злочинна група, організована група, ознаки групи, види груп, пошукові ознаки груп.*

Постановка проблеми. Науковці ХХІ століття зазначили, що у цілому організована злочинність не тотожна формам і видам її реального вияву, а є складним, багаторівневим соціальним явищем, що виникло унаслідок корінних соціально-економічних деформацій суспільства, які відбулися і посилюються через збільшення кількості чинників, пов'язаних із загальною кризою, що охопила всі аспекти нашого життя. Саме все це і додає виняткової динамічності кількісним і якісним змінам у системі організованої злочинності, що об'єктивно зумовлює потребу багаторівневої дії на неї, зокрема з боку правоохоронних органів. Постійно постає потреба удосконалення оперативно-розшукової теорії пошуку ознак діяльності організованих злочинних груп.

Стан дослідження. Злочинні групи вивчали: Б. І. Бараненко, В. М. Биков, Г. М. Бірюков, В. Г. Глукашевич, П. І. Грішаєв, Н. Й. Гутурова, О. М. Джужа, А. І. Долгова, В. Картавцев, В. Т. Контеміров, В. М. Корнієнко, Г. А. Крігер, В. І. Литвиненко, В. Г. Лукашевич, Є. І. Макаренко, І. В. Максимченко, М. І. Мельник, Є. М. Моїсєєв, А. А. Музика, В. Д. Пахомова, Б. В. Романюк, Д. Савченко, І. В. Сервецький, І. В. Тарасюк, Т. А. Третьякова, В. П. Філонов, О. Г. Цветков, В. М. Цимбалюк, К. О. Чаплинський, В. Ю. Шепітько та ін.

Мета статті – визначення пошукових ознак щодо встановлення організованих злочинних груп.

Виклад основних положень. Щодо організованих злочинних груп як об'єкта оперативно-розшукового втручання Б. І. Бараненко зазначає, що це системно-комплексний підхід, який дозволяє розглядати організовані злочинні групи як соціальні, тобто порівняно стійкі сукупності людей, які мають спільні інтереси, цінності та норми поведінки, включаючи соціальне, економічне та фізичне середовище їх життєдіяльності, а також безпосередні зв'язки і контакти між їх членами (зрозуміло, в межах кримінального життя); соціально-психологічне утворення, тобто об'єднання людей, які характеризуються своєрідною протиправною поведінкою і діяльністю, а також особливою особистісною психологією, обумовленою фактом належності цих людей до вказаних соціальних груп; суб'єкти групової організованої злочинної діяльності, яка передбачає поєднання зусиль декількох осіб для успішної реалізації загальної злочинної мети, а також доцільні й найбільш оптимальні групові дії (зокрема засоби, способи дій та їх результати) на основі визначених правил і процедур. Цей підхід призводить до об'єктивного розуміння організованих злочинних груп як суб'єктів групової організованої злочинної діяльності [1, с. 684].

Саме ті групи в сукупності зі злочинною діяльністю, яку вони здійснюють, і визначають матеріальний зміст явища більш високого соціального рівня, тобто організованої злочинності, і одночасно виконують роль безпосередніх об'єктів оперативно-розшукового втручання у боротьбі з цією злочинністю.

У сучасній літературі висловлено думку про те, що суто кримінально-правовий або кримінологічний аналізи поняття, яке розглядається, звужують повноту уявлення про його сутність. Така повнота може бути досягнута на основі системно-комплексного підходу, який дозволяє насамперед залучити до цього уявлення єдність суттєвих кримінально-правових, кримінологічних, криміналістичних, оперативно-розшукових та інших ознак, які характеризують саме організовані злочинні групи, особистість їх учасників та їх організовану злочинну діяльність.

Водночас, як зазначають інші учені, єдність указаних ознак слід доповнити обґрунтованими положеннями соціологічної та соціально-психологічної науки, які стосуються понять і характеристик малих соціальних груп [2, с. 53].

Отже, системно-комплексний підхід дозволяє розглядати злочинні групи як соціальні, соціально-психологічні утворення, суб'єкти групової організованої злочинної діяльності [3, с. 16].

Запропонований підхід призводить до об'єктивного розуміння організованих злочинних груп як суб'єктів групової організованої злочинної діяльності [4, с. 8–11]. Саме ці групи в сукупності зі злочинною діяльністю, яку вони здійснюють, визначають матеріальний зміст явища більш високого соціального рівня, тобто організованої злочинності, і одночасно виконують роль безпосередніх об'єктів оперативно-розшукового втручання у боротьбі з цією злочинністю.

Досліджуючи цю проблему, 1959 року П. І. Грішаєв і Г. А. Крігер розглядали злочинну групу як об'єднання декількох осіб із антисуспільними поглядами для реалізації злочинних дій, що є кримінально карними [5, с. 56].

1979 року В. Г. Лукашевич у результаті здійснених досліджень визначив злочинну групу як неформальну, що об'єднує осіб на основі вчинення суспільно небезпечних, протиправних діянь, які прагнуть до досягнення загальної мети, організовані і становлять один суб'єкт діяльності [6, с. 17].

Злочинна група, за визначенням В. Д. Бикова, – це неформальна спільність людей, яка має антигромадську спрямованість і виступає у вигляді єдиного суб'єкта спільної протиправної діяльності. Вчений вирізняє такі види злочинних груп: випадкові, типу компанії, організовані, злочинні організації [7, с. 29–40].

Випадкова група охоплює осіб, які випадково чи ситуативно об'єдналися з метою групового злочину. Як правило, злочинна діяльність групи людей розвивається на основі їх постійної взаємодії між собою, що призводить до формування між ними відповідних міжособистісних відносин. Якщо випадкова злочинна група продовжує протиправну діяльність, стаючи постійною і стійкою, зазначена група стає організованою.

Н. Й. Гуторова визначає організовану групу як стійку, що складається з двох і більш осіб, яка раніше організувалася для спільного вчинення одного або декількох злочинів [8, с. 17].

І. Б. Бараненко визначає організовану групу як навмисно організоване злочинне утворення, що охоплює лідера (він же, найчастіше, – організатор) і декількох спільників, які перебувають у попередньому зговорі і мають на меті отримання прибутку від злочинів різної або однієї кримінальної спрямованості, здійснення яких потребує органі-

заційного та іншого підготовчого забезпечення (планування, залучення технічних та інших ресурсів, розподілу злочинних ролей, розробки способів уникнення від відповідальності тощо) [3, с. 17].

На думку А. І. Долгової та В. Д. Пахомова, організована група характеризується заздалегідь спланованою і цілеспрямованою злочинною поведінкою й домовленістю про постійну злочинну діяльність. Члени організованих груп оцінюють і прогнозують ефективність своєї діяльності, формують ціннісні орієнтації та систему норм поведінки [9, с. 7].

На відміну від А. І. Долгової та В. Д. Пахомова, деякі науковці основою визначення організованої групи обирають кількісний критерій. Зокрема, В. Картавцев та Д. Савченко під організованою групою розуміють стале об'єднання трьох і більше осіб, які зорганізувалися для отримання матеріальної вигоди вчиненням одного або кількох злочинів [10, с. 18].

У цьому випадку учені вирізняють таку ознаку організованої групи, як сталість, що полягає у її міцності та стабільності. Ці ознаки виявляються у тривалості, системності й детальній організації функціонування групи, здатності до заміни членів групи, приховуванні злочинної діяльності і своїми силами, і за допомогою сторонніх осіб, наявності необхідних для функціонування групи фінансових та інших матеріальних засобів.

Професор А. А. Музика в Науково-практичному коментарі Кримінального кодексу України надає сучасне визначення організованій групі. На його думку, це стійке об'єднання декількох осіб (трьох і більше суб'єктів злочину), які попередньо зорганізувалися для готування або вчинення злочинів. Ознаками організованої групи є: 1) наявність декількох осіб (трьох або більше); 2) попередня їх зорганізованість у спільне об'єднання для готування або вчинення двох чи більше злочинів; 3) стійкість такого об'єднання; 4) об'єднаність злочинів єдиним планом з розподілом функцій учасників групи, спрямованих на досягнення цього плану; 5) обізнаність всіх учасників такої групи з цим планом [11, с. 94].

М. І. Мельник доводить, що організована група є більш небезпечним різновидом групи з попередньою змовою. Вона відрізняється від групи з попередньою змовою: 1) стійкістю (для групи з попередньою змовою ця ознака не є обов'язковою); 2) спрямованістю на вчинення двох або більше злочинів (група з попередньою змовою може бути створена для вчинення і одного злочину); 3) кількістю учасників –

організована група складається з трьох і більше учасників, тоді як група з попередньою змовою – з двох і більше [12, с. 194].

Організоване угруповання – об'єднання декількох злочинних груп різної або однієї кримінальної спрямованості з метою систематичного отримання значних прибутків, вигод чи переваг, яке має складну ієрархічну структуру і чіткий розподіл ролей з виокремленням лідера (як правило, кримінального авторитета), а також надбудовних (контролюючих, охоронних та ін.) ланок.

Останнім часом часто вказується і на третій вид організованих злочинних груп – організоване злочинне співтовариство (чи організацію), для якого характерними рисами є: стійкість і тривалість існування і програмування злочинної діяльності з урахуванням соціально-економічних умов, що змінюються; метою є незаконне одержання максимальних прибутків; використання на корумпованій основі державно-управлінських і владних структур для отримання, примноження та збереження цих прибутків; розмежування функцій між членами співтовариства, за якого організаторська діяльність та участь у конкретних злочинах не збігаються; наявність спільних матеріальних коштів (общака); технічна підготовленість; наявність спільних норм поведінки і системи підкорення їм; наявність системи безпеки та ін. У першооснові поняття організованих злочинних груп повинен бути зміст поняття соціальних груп, серед яких слід розрізняти групи з нескладною і складною інтеграційно-організаційною та ієрархічною структурою побудови. Залежно від останньої, організовані злочинні групи можна умовно розподілити на традиційні чи малі організовані злочинні групи і угруповання (великі злочинні співтовариства чи об'єднання, організації тощо). Будь-яку багатоступеневу класифікацію організованих злочинних груп як соціальних утворень можна визнати доцільною лише в контексті поняття малих і великих соціальних груп. При цьому така класифікація може використовуватися переважно для диференціації зусиль різних суб'єктів, як і цих суб'єктів, у боротьбі з різними за рівнем організованості та інтеграції груповими злочинними формуваннями [1, с. 684].

У науковій літературі можна знайти й інші визначення, де під організованою групою розуміється ієрархічно побудована структура, що сформована для злочинної діяльності у вигляді промислу та функціонує під опікою корумпованих посадових осіб [4, с. 10]. На нашу думку, у цьому визначенні вчені виділяють ієрархічність і наявність корумпованих зв'язків. Ієрархічність передбачає наявність системно-структурної побудови групи, яка охоплює загальне керівництво (ліде-

рів), чітко визначену підпорядкованість рядових членів, вертикальні зв'язки між вищими та нижчими структурами об'єднання.

Ступінь суспільної небезпеки групового злочину залежить від багатьох елементів, що становлять його сутність: об'єкта посягання, змісту наміру злочинців, їх характеристики, мотивів, способів злочинних і «забезпечувальних» дій, вжитих при цьому засобів. Про суспільну небезпеку конкретного угруповання можуть свідчити достовірні відомості, отримані не тільки гласним шляхом, але і здобуті негласно з використанням спеціальних сил, засобів і методів оперативно-розшукової діяльності. Ознака «суспільна небезпека» має двоєдиний зміст: 1) криміногенність кожного учасника конкретної злочинної групи; 2) рівень її організованості, що обумовлюється: а) функціонально-структурною (статичний аспекти) і б) діяльними (динамічний аспект) характеристиками. Крім того, суспільна небезпека будь-якої злочинної групи визначається і деякими іншими чинниками, такими, наприклад, як ситуації і обставини, використовуваних злочинцями в своїх інтересах: безпорадний стан жертви або яка знаходиться від них у залежному стані, вчинення злочину в умовах стихійного лиха (пожежа, землетрус, радіаційне зараження) та ін. [13, с. 38].

Отже, оперативні підрозділи, ухвалюючи рішення про ту чи іншу злочинну групу як про об'єкт ОРД, повинні заздалегідь вивчити й оцінити її з позицій правового і предметно-діяльнісного підходів. У першому випадку йдеться про оцінку теоретико-правових ознак, які дають підстави до віднесення групи саме до розряду злочинної. У другому випадку її слід оцінити в контексті всіх елементів як відповідний об'єкт ОРД. Іншими словами, йдеться про визначення конкретних цілей, завдань, передбачуваних результатів, комплексу адекватних заходів, засобів, а також організаційних та організаційно-тактичних аспектів цієї предметної діяльності.

Це визначає завдання та зміст первісного пізнання злочинних груп, метою якого є їх практичний вибір як об'єктів ОРД для подальшого включення у сферу безпосереднього оперативно-розшукового впливу на них. Зрозуміло, необхідна пізнавальна інформація також є попередньою (хоча й достатньою, як вимагає закон), а тому вона повинна максимально ґрунтуватися на науково підтверджених типологічних ознаках та особливостях діяльності й поведінки зазначених груп. У сучасній практиці ОРД найбільш важливим завданням є забезпечення ефективної боротьби з організованими формами злочинної діяльності, у зв'язку з чим увагу сфокусуємо на розгляді саме злочинних груп як первинній формі об'єднання злочинців.

Складовою організаційної системи засобів боротьби з організованими формами злочинності є комплекс цілеспрямованих дій із використанням сил, засобів і методів оперативно-розшукової діяльності.

Організовані форми злочинності, як соціальна система, володіють властивостями самозбереження і саморозвитку. Суспільна небезпека їх очевидна, тому слід зважати на ставлення держави і суспільства в цілому до проблеми посилення боротьби з цією злочинністю.

Є істотні внутрішні суперечності між суб'єктами вказаної злочинності (різноманітними організованими злочинними групами), їх специфічною кримінальною діяльністю і, відповідно, надзвичайними потребами посилення боротьби з нею, з одного боку, і реально існуючими можливостями (силами, засобами, заходами) цієї боротьби в сучасних умовах – з іншого. Знання і практичний облік цих суперечностей є украй важливими умовами, зокрема, для ефективного застосування оперативно-розшукових засобів і заходів на конкретні вияви групової злочинності [14, с. 8].

Серед причин указаної суперечності істотне місце посідає нестача обсягу потрібної інформації. Це обумовлює низький в цілому рівень організації і методичного забезпечення діяльності органів внутрішніх справ у цьому напрямі боротьби зі злочинністю, зокрема аналітичної роботи, планування, функціонування оперативно-інформаційних систем, комплексного використання і взаємодії всіх сил і засобів та ін. Це, природно, негативно впливає і на організацію, і на застосування оперативно-розшукових засобів і заходів у цій діяльності.

Необхідність оперативного пошуку ознак організованих злочинних груп зумовлена: ініціативним характером ОРД; прихованим (замаскованим) процесом підготовки та вчинення протиправних діянь; невизначеністю місця знаходження інформації про злочини та осіб, які їх учинили; потенційним характером отримання такої інформації, що виявляється лише за певних умов. Підставами для проведення пошуку фактичних даних про злочини є: вимога законодавця щодо вжиття необхідних ОРЗ із запобігання, своєчасного виявлення та припинення злочинів; наявність окремих ознак, що дозволяють висунути версії щодо розвитку певної криміногенної ситуації.

Отож, в основі оперативно-розшукової діяльності лежить оперативний пошук злочинних груп і осіб, котрі входять в їх склад, та процесу підготовки і вчинення ними злочинів. Правильно, на наш погляд, організовану злочинну групу розглядати як об'єкт оперативно-розшукового пізнання, виокремлюючи в цьому випадку такі елементи:

- організовану злочинну групу (як таку);

- середовище її функціонування;
- злочинну діяльність цієї групи;
- засоби впливу на групу та ін.

Ефективність здійснення пошуку фактичних даних про злочинні групи залежить від знання оперативним працівником: закономірностей виникнення злочинних груп, форми їх існування; способів учинення злочинів і приховування (маскування) їх слідів; знарядь засобів учинення злочинів; причин та умов, що сприяють учиненню; характеристики місця вчинення злочинів; характеристики членів угруповання та його лідера тощо.

Пошукові ознаки фактичних даних про злочини, вчинені групами, класифікуються як ознаки, що властиві: діям осіб, які замислюють, готують, вчиняють або вчинили злочини; знаряддям і засобам учинення злочинів; змінам, спричиненим подією злочину у навколишньому середовищі; психологічному стану осіб, схильних до вчинення злочинів, тощо. Пошук фактичних даних про злочини, вчинені групою, передбачає також перевірку первинної інформації про ознаки злочинів, її оцінку, а також ухвалення певного рішення за результатами перевірки: заведення відповідної оперативно-розшукової справи та здійснення відповідних оперативно-розшукових заходів.

Під час здійснення пошуку фактичних даних про злочинні групи використовуються: інформаційні пошукові системи (інформаційний або аналітичний пошук); програмно-технічні засоби пошуку в інформаційних системах (комп'ютерна розвідка або моніторинг мереж). Сутність пошуку фактичних даних про злочини, вчинені групою, полягає у: пізнанні шляхом здійснення ОРЗ явищ, що можуть стосуватись протиправного діяння, передбаченого КК України; виявленні за попередньо відомими суб'єктами пошукових ознак, об'єктів пошуку – кримінальних подій, осіб, предметів і речей, що містять ознаки злочинної діяльності; ототожненні предметів і речей, що були об'єктами злочинних посягань або використовувались під час учинення злочинів; перевірці інформації про осіб та події, що становлять оперативний інтерес; ухваленні рішення за результатами перевірки; накопиченні, систематизації та здійсненні аналізу здобутої інформації.

Дослідження літературних джерел підтвердило, що ознаками, що дають підставу для віднесення протиправних групових формувань до розряду організованих злочинних груп, є:

- спеціальне умисне їх створення з метою систематичного (або одноразового, такого, що вимагає високої організації групових дій)

злочинного заволодіння матеріальними цінностями у великих або особливо великих розмірах;

– єдність і постійність цих цілей, корислива мотивація протиправної діяльності;

– ретельна попередня підготовка, безпосереднє організаційне, технічне і інше ресурсне забезпечення конкретних злочинних дій;

– оптимальний кількісний склад, обумовлений поставленими груповими цілями, вибором шляхів і засобів для їх досягнення, а також ступенем розвиненості груп;

– усвідомлене ставлення спілників до свого членства і участі у злочинній діяльності групи;

– високий ступінь контактності спілників і стійкість злочинної діяльності, що є для них наочним джерелом засобів існування;

– наявність лідерства, а також обов'язкових неформальних норм групової поведінки [14, с. 12–13].

Через присутність перелічених ознак злочинна діяльність цих груп досягає високої ефективності (з погляду отримання кінцевих корисливих результатів), а також великої тривалості і широких територіальних масштабів.

Аналізуючи перелічені ознаки, можна затверджувати, що визначальними ознаками організованої злочинної групи є не одиничні особливості кримінології або кримінально-правових рис або властивостей, а комплекс кримінологічних, соціально-психологічних і кримінально-правових елементів, що формують цілісне уявлення про вказане формування як про неформальну протиправну спільність, що досягла ступеня інтеграції і рівня організації злочинної діяльності, які близькі за статутом до колективу і колективної злочинної діяльності [1, с. 769].

Виявлені і охарактеризовані ознаки – єдині для різних організованих злочинних формувань. Цей комплекс ознак є першоосновою для розроблення критеріїв розпізнавання організованих злочинних груп і їх злочинної діяльності (і у кримінології, оперативно-розшуковій діяльності, і кримінально-правовому аспекті).

Висновок. Організовані злочинні групи, що виконують роль об'єктів оперативно-розшукового впливу, повинні осмислюватися не тільки через призму комплексних правових знань, але і з позицій соціальної і соціально-психологічної інтерпретації. Такий підхід дозволяє розглядати ці формування як соціальні групи:

– що мають загальні інтереси, цінності і норми поведінки, включаючи соціальну, економічну, фізичну тощо, середовище їх жит-

тедіяльності, а також безпосередні контакти між їх членами (у межах протиправного кримінального буття);

– психологічне та соціально-психологічні утворення, що вирізняються своєрідною поведінкою і специфічною діяльністю, а також особливою груповою й індивідуальною психологією;

– передбачає об'єднання зусиль декількох осіб для успішної реалізації загальних злочинних цілей, планів, а також доцільні і найбільш оптимальні групові дії (засоби, результати і процеси цих дій) на основі визначених правил і процедур. До останнього належать такі елементи, як попередня змова про спільну злочинну діяльність, її планування, вибір об'єктів і засобів здійснення конкретних злочинних посягань, розподіл ролей, розробка способів ухилення від кримінального переслідування тощо.

1. Міжнародна поліцейська енциклопедія: у 10 т. / відп. ред. В. В. Коваленко, Є. М. Моїсєєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. – Т. 6: Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції). – К.: Атіка, 2009. – 1128 с.

2. Воронцов Б. С. Дифференциация преступных групп / Б. С. Воронцов, Л. П. Николаева // Труды ВНИИ МВД СССР. – М., 1973. – № 27. – С. 52–55.

3. Бараненко Б. І. До застосування поняття «організовані злочинні групи як безпосередні об'єкти оперативно-розшукового втручання» (деякі проблемні питання) / Б. І. Бараненко // Теорія оперативно-розшукової діяльності правоохоронних органів; заг. ред. В. Л. Регульського. – Львів: ЛІВС при НАВС України. – 2000. – С. 15–29.

4. Бараненко Б. И. Организованная преступность: признаки, структура и применение оперативно-розыскных средств и методов борьбы с ней / Б. И. Бараненко // Организованная преступность и борьба с ней на современном этапе: сб. научных трудов. – К.: КВШ МВД СССР, 1991. – С. 8–11.

5. Гришаев П. И. Соучастие по советскому уголовному праву / П. И. Гришаев, Г. А. Кригер. – М.: Госюриздат, 1959. – 255 с.

6. Лукашевич В. Г. Криміналістичні аспекти вивчення злочинних груп: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 / В. Г. Лукашевич. – Х., 1996. – 20 с.

7. Биков В. М. Криміналістична характеристика злочинних груп / В. М. Биков. – Ташкент: ВШ МВС СРСР, 1986. – С. 29–40.

8. Гуторова Н. А. Скоєння злочину організованою групою: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук / Н. А. Гуторова. – Х., 1996. – 20 с.

9. Долгова А. И. Что такое организованная преступность. Определим исходное понятие / А. И. Долгова, В. Д. Пахомов // Организованная преступность; под ред. А. И. Долговой, С. В. Дьякова. – М., 1989. – 234 с.

10. Картавцев В. Організована злочинність та кримінальний закон / В. Картавцев, Д. Савченко // Радянське право. – 1991. – № 8. – С. 16–19.

11. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. – 4-те вид., перероб. та доповн. / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – К.: Юридична думка, 2007. – 1184 с.

12. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / Ю. В. Александров, В. І. Антіпов, М. В. Володько, О. О. Дударов та ін. – 5-те вид., перероб. та доп. – К.: Атіка, 2009. – 408 с.

13. Герасименко А. П. Классификация преступных групп. Совершенствование оперативно-розыскной деятельности в современных условиях / А. П. Герасименко, Ю. В. Дамов. – Омск: Омская ВШ милиции МВД СССР, 1990. – С. 34–46.

14. Бараненко Б. И. Организованная преступность как объект специального оперативно-розыскного воздействия органов внутренних дел: сборник научных трудов / Б. И. Бараненко, А. И. Пясецкий. – К.: КВШ МВД СССР, 1991. – С. 8–22.

Гула Л. Ф. Признаки организованных преступных групп: объекты оперативно-розыскного вмешательства

Предоставляется характеристика организованных преступных групп и их признаков, которые подвергаются оперативно-розыскному влиянию.

Ключевые слова: преступная группа, организованная группа, признаки группы, виды групп, поисковые признаки групп.

Hula L. F. Organized criminal groups features: objects of operative-search interference

The article describes the organized criminal groups and their features influenced by operative-search interference.

Key words: criminal group, organized group, signs of group, types of groups, searching features of groups.

Стаття надійшла 15 липня 2013 р.

УДК 343.123.12: 343.37

Н. Л. Гула

**ВИЯВЛЕННЯ ПІДРОЗДІЛАМИ ДСБЕЗ ЗЛОЧИНІВ,
ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ У СФЕРІ ЦІЛЮВИХ
СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ДЕРЖАВНИХ ФОНДІВ**

Розглядаються питання щодо організації оперативного пошуку ознак злочинів у сфері цільових спеціалізованих державних фондів.

Ключові слова: виявлення злочинів, пошукова діяльність, оперативний пошук, пошукові ознаки.